

En trio primulor är Årets växter 2006

Att inventera och rapportera Årets växt börjar nu bli en tradition för många botanister. För 2006 har tre arter valts: majviva *Primula farinosa* (utanför Öland och Gotland), fjällviva *P. scandinavica* och strandviva *P. nutans*.

ULLA-BRITT ANDERSSON

Majviva är kalkfuktängens juvel och växer från Skåne i söder till Jämtland i norr. Arten har minskat kraftigt inom sitt utbredningsområde (undantaget Öland och Gotland). Den är starkt betes och slåttergynnad och igenväxning, dikning och kvävegödning har bidragit till dess kraftiga minskning. Tack vare sin ännu starka ställning på Öland och Gotland är den inte upptagen bland de rödlistade arterna. Blomfärgen är rosa med dragning åt violett, sällsynt kan den vara vit. Blomman är heterostyl, dvs. den har antingen korta ståndare och långt stift eller långa ståndare och kort stift. Bladens undersidor är starkt vitmjöliga.

Fjällviva är rödlistad i kategori EN (starkt hotad). Arten är – liksom strandvivan – fridlyst och ingår i EU:s habitatdirektiv och skyddas i nätverket Natura 2000. Den växer i fjällen från Dalarna till Torne lappmark (men bedöms nu som utgången från många områden). Arten föredrar kalkrika, fuktiga och gärna sydvända ängsmarker, men kan också påträffas på vägrenar eller i vittringsgrus och på klippor. Hot mot arten är exploatering i form av vägbreddning, myrdikning eller ändrad markanvändning. För hårt slitage från turister eller betande djur kan också vara en fara. Blomningstiden infaller under juni och juli. Fjällvivan är 5–15 cm hög och har rödlila blommor i en gles samling i stjälkens topp. Blommorna är homostyla, ståndare och stift är lika långa. Rosettbladen är tunglika, svagt tandade och är starkt vitmjöliga på undersidan. I fjälltrakterna finns också den

Majviva *Primula farinosa* pryder kalkfuktängarna i södra Sverige. Den är fortfarande vanlig på Öland och Gotland men har minskat mycket i övriga Sverige. Foto: Thomas Gunnarsson.??

svarlika smalvivan *P. stricta*. Den är som namnet antyder spenslig och bladen saknar nästan helt mjöl på undersidan.

Strandviva är rödlistad i kategori NT (hän-synskrävande) och förekommer sällsynt längs Norrbottens kust från Luleå till Haparanda. Arten är konkurrenssvag och ljuskrävande och växer ofta i små svackor på havsstrandängar med sötvattenspåverkan. Tidigare höll strandbetet lokalerna öppna men idag får isskrivning, landhöjning och stormar ersätta den uteblivna hävden. Strandvivan är 5–20 cm hög och har blekvioletta blommor i en gles samling i stjälkens topp. Blommorna är relativt stora och är liksom hos majvivan heterostyla. Blomningstiden infaller under juni–juli. Bladen är något köttiga, sitter i en gles rosett och saknar mjöl på undersidan. Hela växten ger ett spensligt intryck.

Alla botanister är välkomna att rapportera fynd av ovanstående arter under 2006. Du kan antingen rapportera via Artportalen (www.artportalen.se) eller så kan du hämta rapportblanketter på vår hemsida (www.sbf.c.se). Ifyllda rapporter skickas senast **31 oktober** till Ulla-Britt Andersson, Kummelvägen 12, 386 92 Färjestaden (tel.: 0485-332 24, e-post: ulla-britt_andersson@telia.com).